

WPISUJE UCZEŃ

KOD UCZNIĄ

--	--	--

**BADANIE UMIEJĘTNOŚCI UCZNIÓW
W KLASIE TRZECIEJ GIMNAZJUM
CZĘŚĆ HUMANISTYCZNA**

HISTORIA I WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy zestaw zadań zawiera 12 stron (zadania 1–24). Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
2. Następnie wpisz swój kod.
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania. Wykonuj zadania zgodnie z poleceniami.
4. Rozwiązania zadań zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/ atramentem. Nie używaj korektora.
5. W każdym zadaniu *wyboru wielokrotnego* wybierz jedną z podanych odpowiedzi i zaznacz ją znakiem **X**, np.:

I i III B. II i IV C. III i IV D. I i II

6. W zadaniach typu *prawda / fałsz* lub *tak / nie* zaznacz właściwe odpowiedzi P / F lub T / N znakiem **X**, np.:

F lub N

7. W zadaniach na *dobieranie* do informacji oznaczonych liczbą dobierz informacje oznaczone odpowiednią literą i zaznacz tę literę znakiem **X**, tak jak w zadaniach wyboru wielokrotnego.

8. W zadaniach z *luką* wpisz w odpowiednie luki litery lub liczby oznaczające właściwe odpowiedzi.

9. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi. Jeśli się pomylisz, to błędne zaznaczenie otocz kółkiem i wybierz inną odpowiedź, np.:

I i III B. II i IV III i IV D. I i II

10. Rozwiązując zadania, możesz wykorzystać miejsce opatrzone napisem **Brudnopis**. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Czas pracy:

60 minut

Powodzenia!

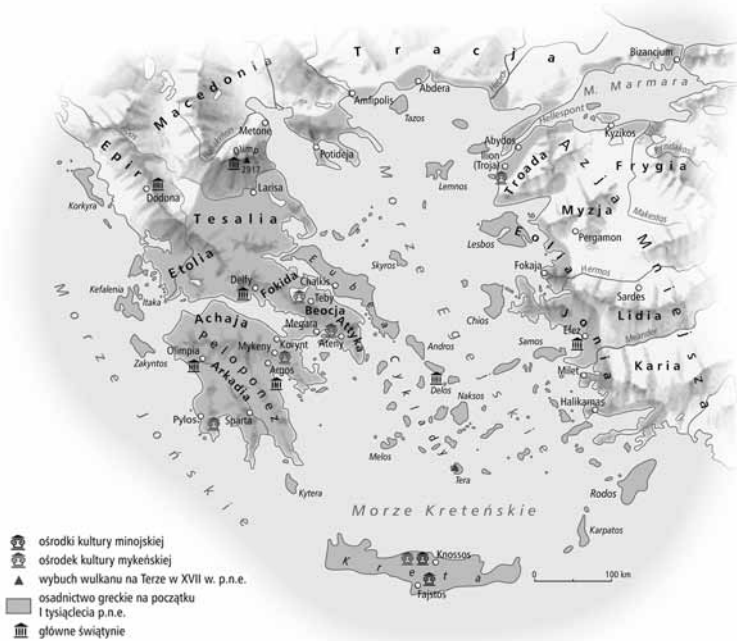
Zadanie 1.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Szereg, w którym uporządkowano chronologicznie umiejętności nabyte przez człowieka pierwotnego, to:

- A. krzesanie ognia → wytop żelaza → uprawa zbóż.
- B. wytop żelaza → uprawa zbóż → krzesanie ognia.
- C. uprawa zbóż → krzesanie ognia → wytop żelaza.
- D. krzesanie ognia → uprawa zbóż → wytop żelaza.

Mapa i tekst do zadania 2.

Cywilizacja grecka ukształtowała się w południowej części poprzecinanego wysokimi łańcuchami górskimi Półwyspu Bałkańskiego. W życiu starożytnych Greków morze było wszechobecne. Ogromna liczba wysp tworzyła pomost pomiędzy Półwyspem Bałkańskim a Azją Mniejszą.

Zadanie 2.

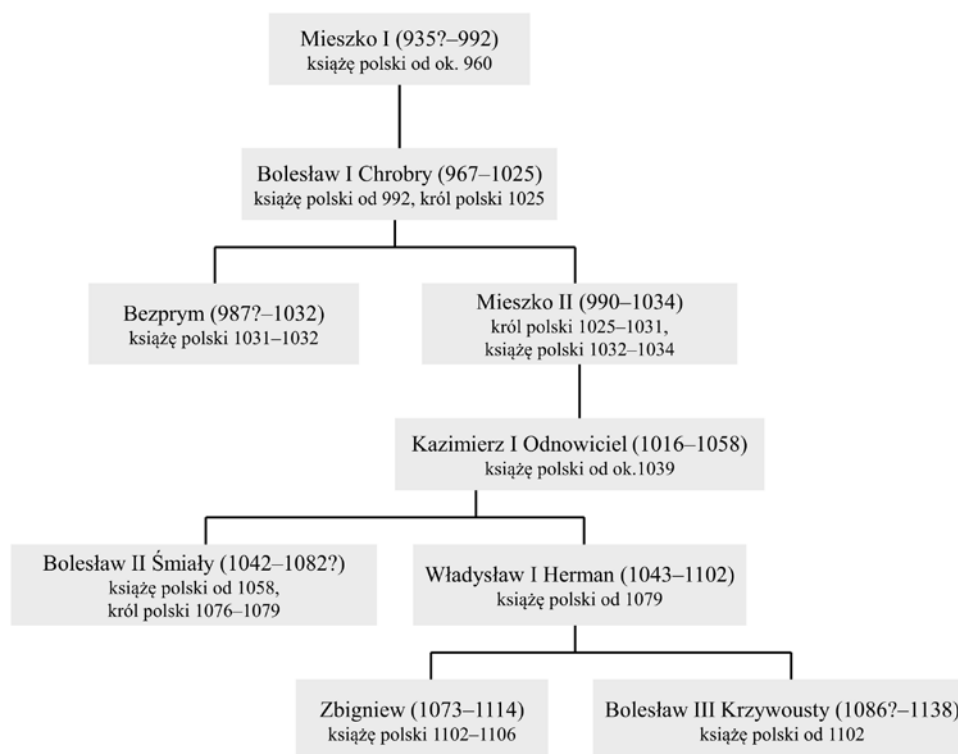
Uzupełnij poniższy tekst, przyporządkowując każdemu zdaniu właściwą odpowiedź spośród podanych.

Położenie geograficzne Grecji przyczyniło się do rozwoju na dużą skalę **2.1.** _____. Warunki naturalne wpłynęły bezpośrednio na **2.2.** _____. Stały się również jedną z głównych przyczyn **2.3.** _____.

2.1.	A. hodowli bydła	B. żeglugi morskiej	C. uprawy zbóż
2.2.	A. rozbitcie polityczne Grecji	B. powstanie demokracji ateńskiej	C. ustrój polityczny Sparty
2.3.	A. kolonizacji greckiej	B. wojen grecko-perskich	C. podbojów macedońskich

Tablica genealogiczna do zadania 3.

Tablica genealogiczna rodu Piastów (fragment)

Zadanie 3.

Oceń, czy poniższe zdania dotyczące dynastii Piastów są prawdziwe, czy fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

Pierwszym królem Polski był wnuk Kazimierza Odnowiciela.	P	F
Do początku okresu rozbicia dzielnicowego trzech władców z rodu Piastów nosiło koronę Polski.	P	F

Tekst do zadania 4.

Podziału Polski pomiędzy członków rodziny panującej dokonano pod naciskiem możnowładztwa, niechętnego silnej władzy centralnej. Władysław Herman musiał wyznaczyć obu synom dzielnice. Zbigniew wziął Wielkopolskę z Kujawami, Krzywousty Małopolskę, Śląsk i ziemię lubuską. Dla siebie Władysław Herman zatrzymał umiłowane Mazowsze. Główny gród tej dzielnicy, Płock, był za jego czasów stolicą państwa.

Na podstawie: P. Jasienica, *Polska Piastów*, Warszawa 1997.

Zadanie 4.

Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe, czy fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

Wydarzenia opisane w tekście są charakterystyczne dla monarchii patrymonialnej.	P	F
Za czasów Władysława Hermana podzielono państwo polskie na trzy dzielnice.	P	F

Ilustracja do zadania 5.

Źródło: fot. Beata i Mariusz Kowalewscy.

Zadanie 5.

Wybierz nazwę stylu w architekturze, w którym zbudowano salę klasztorną, i wskaż właściwe uzasadnienie wyboru. Zaznacz literę A albo B oraz numer 1, 2 albo 3.

A.	Styl romański,	na co wskazuje zastosowanie	1.	ostrego łuku.
			2.	sklepienia kolebkowego.
B.	Styl gotycki,		3.	małych okien.

Tekst do zadania 6.

W imię Pańskie. Amen. My, Kazimierz, z Bożej łaski król Polski, pan i dziedzic Pomorza i Rusi, pragnąc gorąco, aby się i wszelka pomyślność rodzaju ludzkiego rozszerzała, postanowiliśmy w mieście naszym, Krakowie, wyznaczyć, obrać, ustanowić i urządzić miejsce, na którym by Studium Powszechne kwitło, a dla przyszłości na wieczne czasy tym pismem jego istnienie zapewnić chcemy. Niechże więc tam będzie nauk przemożnych perła, aby wydała męża dojrzałością rady znakomite.

Na podstawie: *Wiek V–XV w źródłach*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 2003, s. 269.

Zadanie 6.

Uzupełnij poniższy tekst, przyporządkowując każdemu zdaniu właściwą odpowiedź spośród podanych.

W dokumencie zapowiadano 6.1. _____. Wystawcą dokumentu był 6.2. _____. Tekst ma charakter 6.3. _____.

6.1.	A. przeniesienie stolicy do Krakowa	B. założenie uniwersytetu w Krakowie	C. zorganizowanie zjazdu monarchów w Krakowie
6.2.	A. Kazimierz Odnowiciel	B. Kazimierz Sprawiedliwy	C. Kazimierz Wielki
6.3.	A. informacyjny	B. instruktażowy	C. oceniający

Tekst do zadania 7.

Pozwalamy mu założyć jatki i kramy chlebowe, łąźnie, młyny, stawy rybne, ile tylko zechce, na wszelkie sposoby dla jego korzyści, również rzeźnię, w której zarzynane będzie bydło.

Po upływie wolnizny należny mu będzie czynsz z co szóstej zagrody i z co szóstego ogrodu. Przed wszystkim przysługiwać mu będzie sąd dziedziczny.

Źródło: *Żmigród. 700 lat niemieckiego miasta*, Deister 1962, s. 17–18.

Zadanie 7.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Tekst jest przykładem średniowiecznego

- A. przywileju dla szlachty.
- B. wyroku sądu pańskiego.
- C. dokumentu lokacyjnego.
- D. instrukcji dla poborcy podatkowego.

Zadanie 8.

Określ, czy podane wydarzenia są przyczyną, czy skutkiem wielkich odkryć geograficznych. Wybierz P, jeśli wydarzenie to przyczyna, lub S – jeśli to skutek.

Rozwój handlu oceanicznego	P	S
Kryzys w handlu z krajami Lewantu	P	S

Zadanie 9.

Przyporządkuj każdemu opisowi odpowiadającą mu postać, wybierając spośród oznaczonych literami A–D. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybraną postać.

9.1.	Wybitny filozof niderlandzki, znawca języków, historii i kultury starożytnej, reformator religijny. Krytykował zabobony, obłudę i głupotę. Autor pisma „Pochwała głupoty”.	A	B	C	D
9.2.	Prawnik, filozof i teolog. W dziele „O poprawie Rzeczypospolitej” wskazywał na potrzebę reform w szkolnictwie i Kościele, zmianę praw i obyczajów.	A	B	C	D
9.3.	Doktor teologii. Wystąpił z otwartą krytyką nieprawidłowości i zepsucia w Kościele. Uznawał Biblię za jedyne źródło wiary, a łacinę w liturgii zastąpił językiem niemieckim.	A	B	C	D

- A. Marcin Luter.
- B. Ignacy Loyola.
- C. Erazm z Rotterdamu.
- D. Andrzej Frycz Modrzewski.

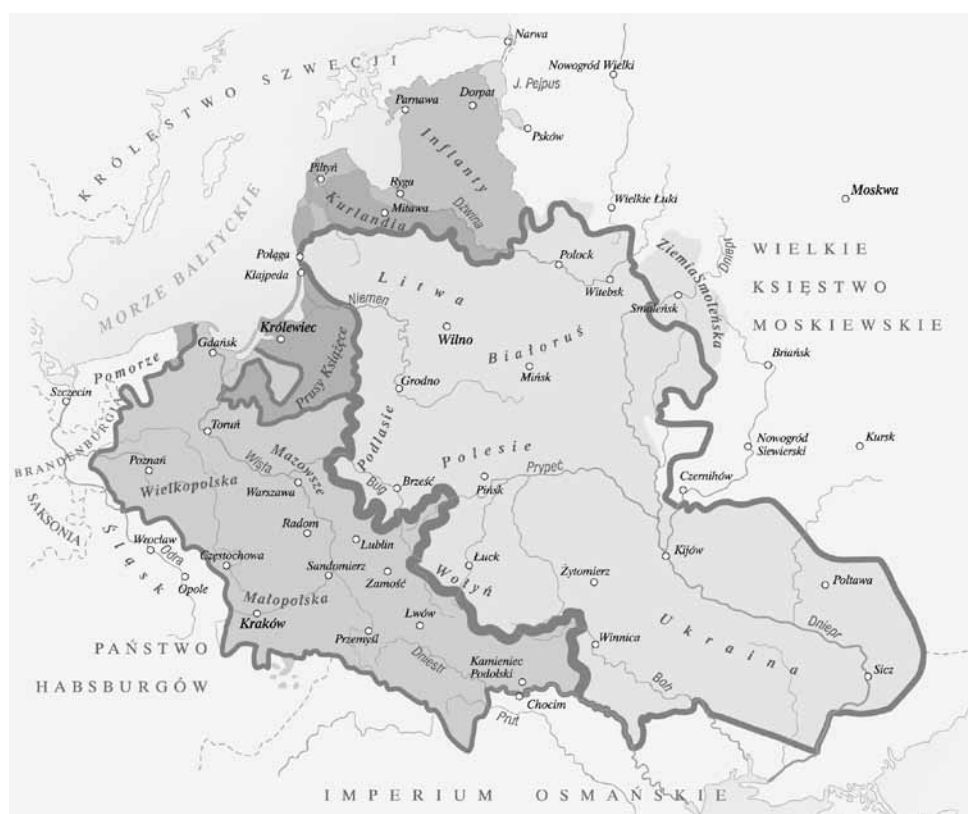
Zadanie 10.

Spośród poniżej podanych wydarzeń oznaczonych literami A–D wybierz wydarzenie chronologicznie pierwsze i wydarzenie chronologicznie ostatnie. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybrane wydarzenia.

10.1.	Wydarzenie chronologicznie pierwsze	A	B	C	D
10.2.	Wydarzenie chronologicznie ostatnie	A	B	C	D

- A. Podpisanie traktatów welawsko-bydgoskich.
- B. Oblężenie przez Szwedów klasztoru na Jasnej Górze.
- C. Wybór pierwszego króla elekcyjnego w Polsce.
- D. Zawarcie unii polsko-litewskiej w Lublinie.

Mapa do zadania 11.

Źródło: K. Polacka, M. Przybyliński, S. Roszak, J. Wendt, *Historia. Podręcznik dla klasy II gimnazjum*, Gdańsk 2003, s. 42.

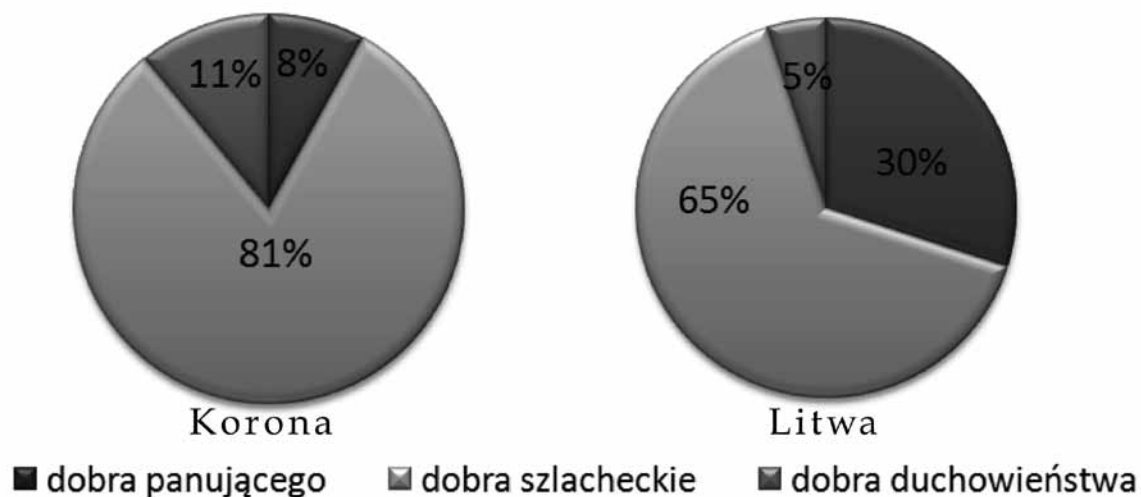
Zadanie 11.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Mapa przedstawia Polskę w okresie

- A. od bitwy pod Grunwaldem do drugiego pokoju w Toruniu.
- B. od drugiego pokoju w Toruniu do unii w Lublinie.
- C. od bitwy pod Grunwaldem do hołdu pruskiego w Krakowie.
- D. od hołdu pruskiego w Krakowie do unii w Lublinie.

Wykresy do zadania 12.

Własność ziemi w Koronie i na Litwie

Na podstawie: K. Polacka, M. Przybyliński, S. Roszak, J. Wendt, *Historia. Podręcznik dla klasy II gimnazjum*, Gdańsk 2000, s. 49.

Zadanie 12.

Oceń, które z poniższych zdań dotyczących informacji zawartych na wykresach jest prawdziwe. Zaznacz P przy zdaniu prawdziwym.

1.	Ponad 80% ziem litewskich było w posiadaniu szlachty.	P
2.	W Koronie najmniej ziem było własnością duchowieństwa.	P
3.	Do króla należała większa część ziem litewskich niż koronnych.	P

Zadanie 13.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

W drugiej połowie XVIII w. władcy Prus podczas reformowania państwa

- A. nakazali szlachcie porzucenie tradycyjnych strojów i obyczajów.
- B. nałożyli na wszystkich mężczyzn obowiązek szkolny.
- C. zlikwidowali ponad 30% zgromadzeń zakonnych.
- D. nadali mieszczanom prawa polityczne.

Tekst do zadania 14.

Stanisław Konarski, O skutecznym rad sposobie (fragment)

Kiedy by w radach i sejmach stanęła *pluralitas* (większość) w dziesięć lat obaczylibyśmy, że to inszy kraj, insza byłaby nacja, byłby nieuchybnie naród kwitnący i opływający we wszystko.

Źródło: S. Konarski, *O skutecznym rad sposobie* [w:] H. Olszewski, *O skutecznym rad sposobie*, Kraków 1989, Dzieje Narodu i Państwa Polskiego, t. II, z. 34, s. 68.

Zadanie 14.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Stanisław Konarski w przedstawionym tekście postuluje

- A. nadanie wszystkim mieszkańcom państwa prawa wyborczego.
- B. odebranie szlachcie przywilejów politycznych.
- C. zmianę sposobu podejmowania decyzji w sejmie.
- D. likwidację sejmu szlacheckiego.

Zadanie 15.

Przyporządkuj każdemu opisowi odpowiadającą mu nazwę zasady obowiązującej podczas obrad kongresu wiedeńskiego, wybierając spośród oznaczonych literami A–C. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybraną nazwę zasady.

15.1.	Reguła wywodząca się ze średniowiecznego przekonania, iż władcy chrześcijańscy posiadają władzę od Boga, a nie od ludu.	A	B	C
15.2.	Twierdzenie, że mocarstwa nie mogą narzucać swoich praw innym państwom, ani zagrażać ich interesom, w przeciwnym razie grozi to interwencją zbrojną.	A	B	C

- A. Zasada równowagi sił.
- B. Zasada legitymizmu.
- C. Zasada restauracji.

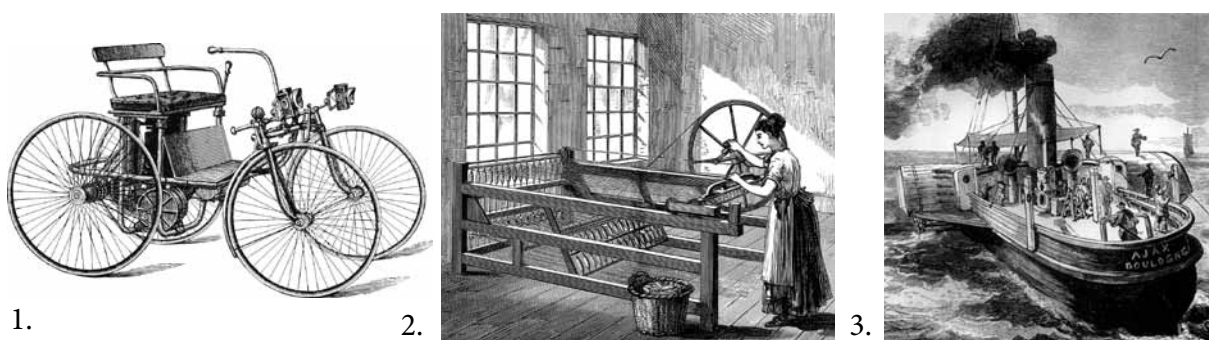
Zadanie 16.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

„Miej odwagę posługiwać się swym własnym rozumem” – tak brzmiało hasło odnoszące się do okresu

- A. średniowiecza.
- B. odrodzenia.
- C. baroku.
- D. oświecenia.

Ilustracje do zadania 17.

Źródło: Shutterstock.com/Hein; BE&W/IMAGESTATE RM/Ann Ronan Pictures; BE&W/IMAGESTATE RM/Keystone Archives.

Zadanie 17.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Szereg, w którym uporządkowano chronologicznie maszyny przedstawione na ilustracjach oznaczonych odpowiednio numerami, to:

- A. 1 → 2 → 3.
- B. 2 → 3 → 1.
- C. 3 → 1 → 2.
- D. 1 → 3 → 2.

Zadanie 18.

Przyporządkuj każdemu opisowi odpowiadającą mu nazwę ugrupowania politycznego, wybierając spośród oznaczonych literami A–C. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybraną nazwę ugrupowania.

18.1.	Odrodzona, niepodległa Polska demokratyczną będzie. Wszyscy bez różnicy wyznań i rodu odbiorą w niej umysłowe, polityczne i socjalne usamowolnienie, nowy porządek, obejmujący własność, pracę, przemysł, [...]. Odrodzona Polska arystokratyczną Rzeczpospolitą być nie może.	A	B	C
18.2.	Nie chcemy więc rozdawnictwa pomiędzy włościan prawem dziedzicznej, indywidualnej własności ziemi z prawa do ludu całego należącej [...]. Chcemy, ażeby własność [...] jako związek łączący w jedno społeczeństwo pojedyncze jego członki, należała też nie do nich, lecz do całego ich zbioru, do stowarzyszenia [...].	A	B	C

Źródło: S. Koper, G. Wojciechowski, *Zeszyt ćwiczeń dla klasy VII. Polska w czasach niewoli narodowej*, Poznań 1997, s. 30–31.

- A. Hotel Lambert.
- B. Gromady Ludu Polskiego.
- C. Towarzystwo Demokratyczne Polskie.

Tekst do zadania 19.

Nikczemny rząd najezdniczy, rozwścieklony oporem męczonej przezeń ofiary, postanowił zadać jej cios stanowczy: porwać kilkadziesiąt tysięcy najdzielniejszych, najgorliwszych jej obrońców, oblec w nienawistny mundur moskiewski i pognać tysiące mil na wieczną nędzę i zatracenie.

Polska nie chce, nie może poddać się bezopornie temu sromotnemu gwałtowi, pod karą hańby przed potomnością powinna stawić energiczny opór. Zastępy młodzieży walecznej, młodzieży poświęconej, ożywione gorącą miłością Ojczyzny, niezachwianą wiarą w sprawiedliwość i w pomoc Boga, poprzysięgły zrzucić przeklęte jarzmo lub zginąć.

Za nią więc. Narodzie Polski, za nią!

Źródło: Polska w latach 1795–1864. Wybór tekstów źródłowych do nauczania historii, Warszawa 1986, s. 248–249.

Zadanie 19.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

W przytoczonym fragmencie autor nawiązuje do

- A. przygotowań do insurekcji kościuszkowskiej.
- B. tworzenia wojsk polskich we Włoszech.
- C. zsyłek po upadku powstania listopadowego.
- D. branki, czyli poboru do wojska rosyjskiego.

Zadanie 20.

Oceń, które z poniższych zdań dotyczących przyczyn wybuchu I wojny światowej jest fałszywe. Zaznacz F przy zdaniu fałszywym.

1.	Wielka Brytania i Niemcy prowadziły wyścig zbrojeń, budując potężne floty wojenne.	F
2.	Spór pomiędzy mocarstwami europejskimi dotyczył między innymi stref wpływów na Bałkanach.	F
3.	Rosja podpisała tajny układ z Niemcami i Austro-Węgrami.	F

Tekst do zadania 21.

W każdym postępowaniu sądowym obywatel Polski ma możliwość odwołania się od niekorzystnego z jego punktu widzenia orzeczenia i ponownego przeanalizowania sprawy przez sąd odwoławczy.

Zadanie 21.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

W tekście opisano prawo do

- A. dwuinstancyjnego postępowania.
- B. jawnego rozpatrzenia sprawy.
- C. rozpatrzenia sprawy bez zbędnej zwłoki.
- D. pomocy w postępowaniu sądowym.

Tekst do zadania 22.

Szkoła Podstawowa w miejscowości X (województwo warmińsko-mazurskie, powiat ostródzki, gmina Ostróda) wymaga gruntownego remontu. Należy wymienić dach i wstawić nowe okna.

Zadanie 22.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Decyzję o przyznaniu funduszy na remont szkoły podejmuje

- A. rada gminy Ostróda.
- B. zarząd powiatu ostródzkiego.
- C. wojewoda warmińsko-mazurski.
- D. minister edukacji narodowej.

Zadanie 23.

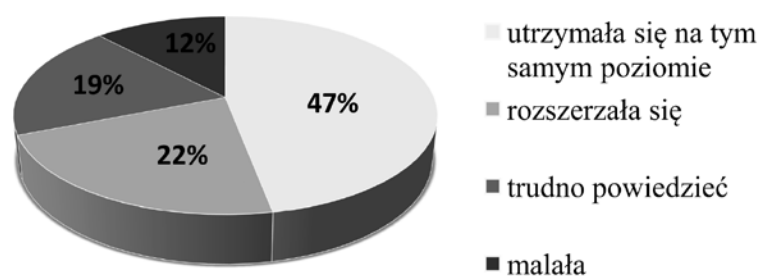
Przyporządkuj każdej z organizacji odpowiadający jej opis, wybierając spośród oznaczonych literami A–C. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybrany opis.

23.1.	Polski Czerwony Krzyż	A	B	C
23.2.	Sojusz Lewicy Demokratycznej	A	B	C

- A. Organizacja militarna.
- B. Organizacja polityczna.
- C. Organizacja humanitarna.

Wykres do zadania 24.

Czy w ciągu ostatniego roku korupcja w Polsce:

Źródło: *Opinia publiczna o korupcji i lobbingu w Polsce. Komunikat z badań*, maj 2010, www.cbos.pl

Zadanie 24.

Oceń, czy poniższe zdania dotyczące wykresu są prawdziwe, czy fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

Ponad połowa ankietowanych uważa, że skala korupcji w Polsce nie uległa zmianie.	P	F
Tylko co 20 ankietowany uważa, że skala korupcji w Polsce uległa rozszerzeniu.	P	F

